

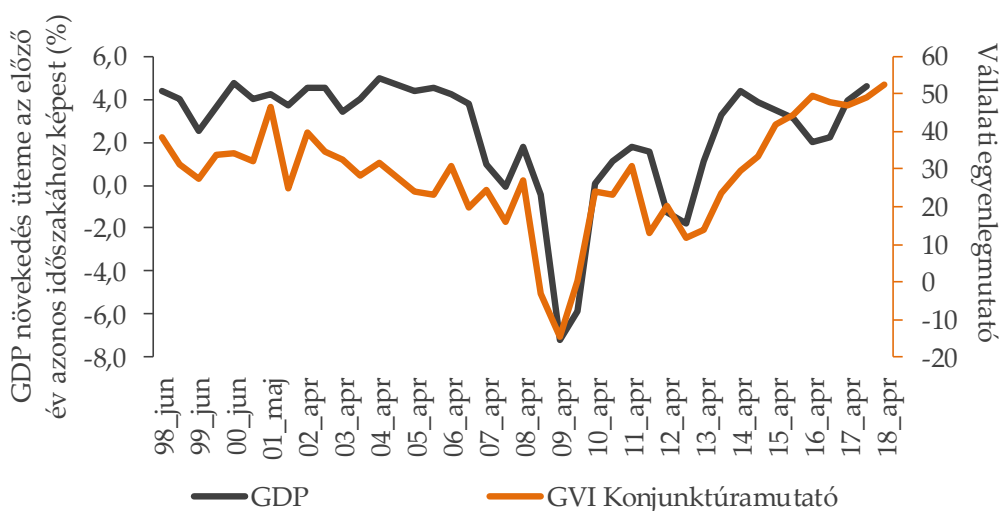
Kedvező üzleti helyzet, javuló várakozások – az MKIK GVI 2018. áprilisi vállalati konjunktúrafelvételének eredményei

Az MKIK GVI legfrissebb vállalati konjunktúravizsgálata 3.274 vállalkozás vezetőjének válaszain alapul. Az eredmények szerint a konjunktúramutató értéke 2018 áprilisában 53 ponton áll. Ez az érték az adatfelvétel kezdete, 1998 óta a legmagasabb.

A vállalkozások tehát továbbra is nagyon kedvezőnek ítélik meg az üzleti klímát, a múlt félévi javuló tendencia tovább folytatódott. Ez elsősorban annak köszönhető, hogy a rendelésállományra vonatkozó várakozások jelentősen, míg a várható üzleti helyzettel kapcsolatos kilátások enyhén optimistábbá váltak.

A bizonytalansági mutató értéke három ponttal csökkent az októberi értékhez képest, jelenleg 39 ponton áll. Ez arra utal, hogy a magyar vállalkozások helyzetértékelése egyöntetűbbé vált a legutóbbi adatfelvételhez képest.

1. ábra: A GDP és a GVI Konjunktúramutató alakulása, 1998. jún.–2018. ápr.

	2016. okt.	2017. ápr.	2017. okt.	2018. ápr.
GDP	2,3	3,9	4,6	
GVI Konjunktúramutató	47,6	46,8	49,0	52,6

Forrás: GVI 2018

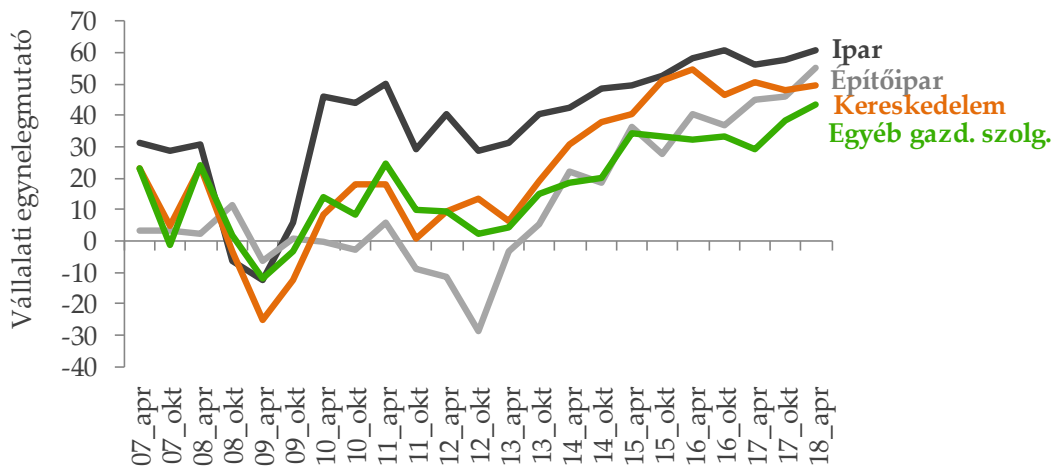
Megjegyzés: Az ábrán látható érték százás skálára vetített aggregált egyenlegmutató. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

A GVI Konjunktúramutató alakulása vállalati jellemzők szerint

A Konjunktúramutató értéke az ipari vállalkozások esetében a legmagasabb (+61 pont), az építőipari cégek esetében 55 ponton, a kereskedelmiek körében 50 ponton, míg az egyéb gazdasági szolgáltatások esetében

csak 43 ponton áll. Jelentős elmozdulás az előző félévhez képest az építőiparban tevékenykedő vállalkozások esetében következett be, ahol 9 ponttal nőtt a mutató értéke októberhez képest.

2. ábra: A GVI Konjunktúramutató alakulása gazdasági ág szerint, 2007. ápr.–2018. ápr.

Forrás: GVI 2018

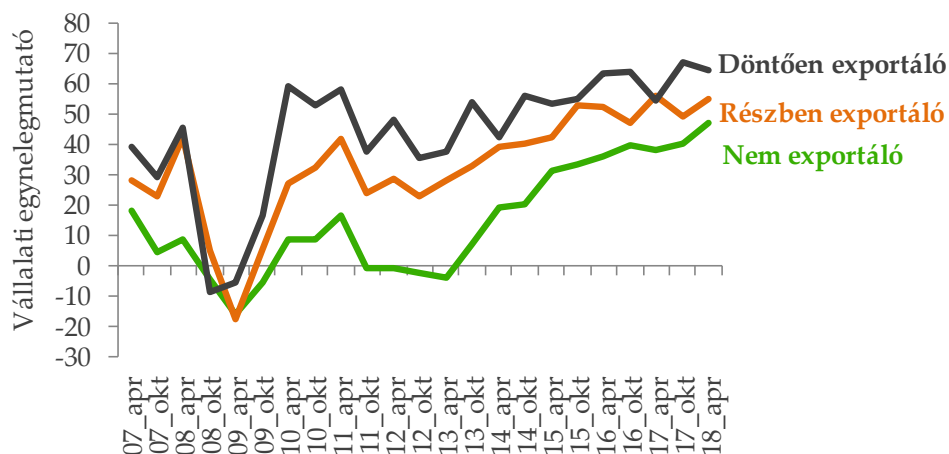
Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egynelegmutatók. Az egynelegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

GHT 2018. május

Az exportarány szerint azt láthatjuk, hogy a döntően exportáló cégek között a legmagasabb a Konjunktúramutató értéke (+64 pont), a részben exportálók esetében +55 pont, míg a nem exportálók körében csupán +47 pont. Miközben a nem exportáló cégek kategóriájában 7, a részben exportáló cégek

esetében pedig 6 ponttal nőtt a mutató értéke, addig a döntően exportáló vállalkozások között 3 ponttal csökkent az előző félévhez képest.

3. ábra: A GVI Konjunktúramutató alakulása exporttevékenység szerint, 2007. ápr.–2018. ápr.

Forrás: GVI 2018

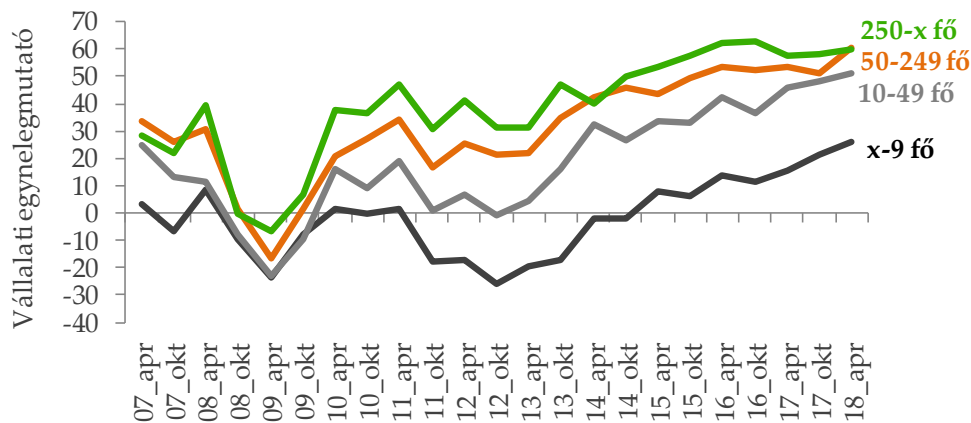
Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

GHT 2018. május

A cégméret szerinti elemzés azt mutatja, hogy a nagyobb vállalatok várakozásai kedvezőbbek: míg a Konjunktúramutató értéke a 9 főnél kisebb vállalatok körében +26 pont, addig a 10–49 fős kategóriában +51 pont, az 50–249 fős csoportban, illetve a legnagyobb,

250 főnél nagyobb létszámmal működő cégek esetében pedig egyaránt +60 pont. Jelentős elmozdulás az előző félévhez képest az 50–249 fős kategóriában történt, ahol 9 ponttal nőtt a mutató értéke októberhez képest.

4. ábra: A GVI Konjunktúramutató alakulása létszámkategóriák szerint, 2007. ápr.–2018. ápr.

Forrás: GVI 2018

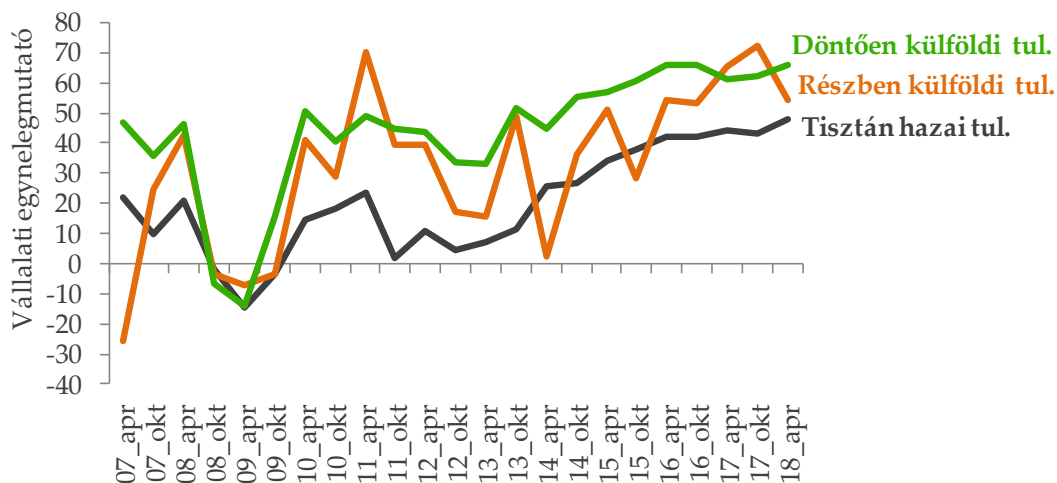
Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

GHT 2018. május

A cégeket tulajdonszerkezetük alapján vizsgálva azt láthatjuk, hogy a Konjunktúramutató értéke a döntően külföldi tulajdonban (+66 pont) álló vállalkozások esetében a legmagasabb, hozzájuk képest jelentősen elmaradnak a részben külföldi tulajdonban (+54 pont) álló cégek, különösen

pedig a tisztán hazai tulajdonúak (+48 pont). Az előző félévhez képest nagymértékű változás a részben külföldi tulajdonú cégek esetében figyelhető meg, ahol 19 ponttal csökkent a mutató értéke októberhez képest.

5. ábra: A GVI Konjunktúramutató alakulása tulajdonosi szerkezet szerint, 2007. ápr.–2018. ápr.

Forrás: GVI 2018

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

Az EU kereskedelempolitikája és a fenntartható fejlődés

A Brundtland-bizottság 1987-es, "Közös jövőnk" című jelentése a fenntartható fejlődés máig érvényes alapelvét nyilvánítja ki, a fenntarthatóság kritériumát oly módon meghatározva, hogy a jelenlegi igények kiszolgálása ne gátolja a jövő nemzedékek szükségleteinek kielégítését. A fenntartható fejlődés gondolata egyre elterjedtebb, ami a kormányzati és civil szervezetek összehangoltabb, jövő iránti nagyobb fokú elköteleződéssel jellemezhető munkájában is megmutatkozik.

Mint ahogy a kereskedelem a gazdasági növekedés katalizátora, az EU – kereskedelmi politikáját innovatívan ötvözve a fenntartható fejlődés céljaival – kereskedelmi kedvezmények biztosításával igyekszik elősegíteni az emberi jogok, a munkajogok, a jó kormányzás és a fenntartható fejlődés elveinek érvényesülését. Ez különböző egyezmények, környezeti, emberi jogi, munkajogi követelmények, továbbá a felelős üzleti magatartás ösztönzése formájában érvényesül.

Cikkünk az EU GSP keretében folyó kereskedelmének legfrissebb trendjeit, különösen a programok elmúlt néhány évben kifejtett hatását mutatja be.

Az Általános Vámkedvezmény Rendszerben (Generalised Scheme of Preference, GSP) három besorolás különíthető el: standard GSP, GSP+, és a fegyver kivételével mindent (Everything But Arms, EBA). A rendszer alapját az ENSZ 1971-es kereskedelmi és fejlesztési konferenciáján (UNCTAD) lefektetett elveken nyugvó vámtarifa preferenciák általános rendszere (Generalized System of Tariff Preferences) adja. Ennek keretében a fejlett országok kereskedelmi kedvezményeket biztosítanak a fejlődő országok részére. A GSP program lehetővé teszi a fejlődő és gazdaságilag sérülékeny országok számára, hogy termékeiket alacsony vámok mellett, vagy akár vámentesen exportálják az EU-ba, amennyiben az emberi és munkajogi alapelvek alkalmazását megszilárdítják és törvényekben is rögzítik.

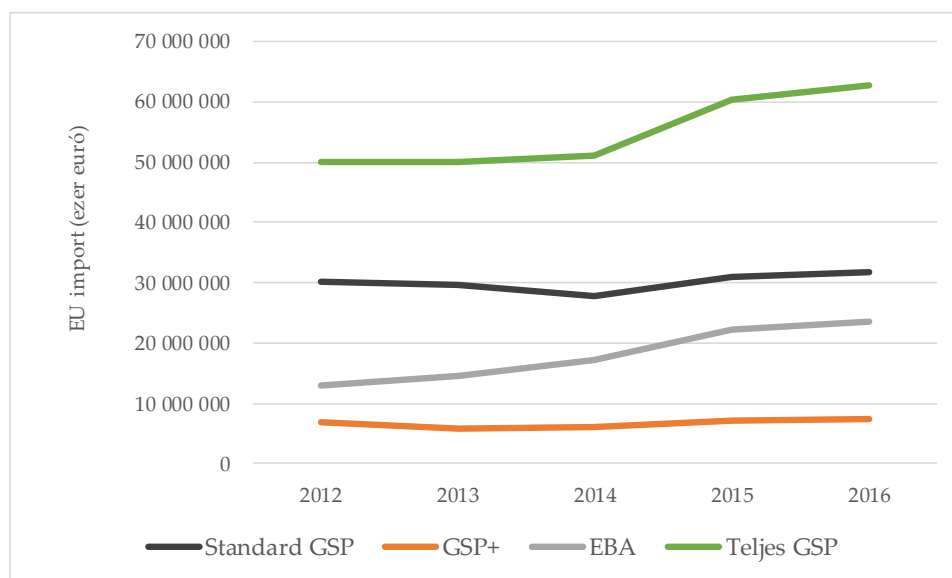
A háromszintű GSP program különböző mértékben biztosít kedvezményes hozzáférést

az EU piacához annak érdekében, hogy a kedvezményezett országok kiterjesszék exporttevékenységüket. Ez hozzájárulhat ahhoz, hogy munkahelyeket teremtsenek, ami a szegénység enyhülését eredményezheti, párhuzamosan szem előtt tartva az emberi jogok és a fenntartható fejlődés szempontjait is. Ennek járulékos hatása lehet a befektetésekre, és a nem exportra termelő ágazatokra is a kedvezményezett országokban, előmozdítva a hosszútávú gazdasági növekedést és a szociális rendszer fejlődését.

- A standard GSP az uniós vámtételek mintegy 66 százaléka esetében biztosít vámkedvezményt. Olyan alacsony és közepes jövedelemmel rendelkező országok vehetik igénybe, amelyeknek más kedvezményes konstrukció keretében nincs hozzáférése az EU-s piacokhoz.

- A fenntartható fejlődésre és a jó kormányzásra vonatkozó különleges ösztönző előírás (GSP+) a vámtételek lényegében ugyanazon 66 százaléka vonatkozóan biztosít vámmentességet, mint a standard GSP. Kedvezményezettjei az alacsony gazdasági diverzitású és exportvolumenű, különösen sérülékeny államok. A GSP+ kritériumainak megfelelő országok jogosulttá válhatnak további vámkedvezményekre, amennyiben az Európai Bizottság elfogadja kérelmüket.
- A fegyver kivételével mindent (EBA) konstrukciója a fegyverek és a lőszer kivételével teljes vám- és kvótamentességet biztosít minden termékre vonatkozóan, az ENSZ besorolása alapján legkevésbé fejlett országok számára.

1. ábra Az EU Vámkedvezmény Rendszere – standard GSP, GSP+ és EBA import, 2012–2016 (ezer euró)

Forrás: Európai bizottsági jelentés az Általános Vámkedvezmény Rendszerről, 2016–17

2016 folyamán 62,7 milliárd euró értékben áramlott importáru a GSP keretében az EU-ba. Ennek megoszlása a következő: 31,6 milliárd euró standard GSP státuszú országokból, nagyjából 7,5 milliárd euró GSP+ kedvezményi kategóriába sorolt országokból, 23,5 milliárd euró pedig EBA országokból. A

program keretében az áruimport növekvő tendenciát mutat. A 2016-os import összértéke 12,5 milliárd euróval magasabb, mint 2012-ben. Az EU teljes külkereskedelmén belül a GSP hatálya alá tartozó országokkal folytatott kereskedelem aránya 2,79 százalékról 3,66 százalékra emelkedett 2012 és 2016 között.

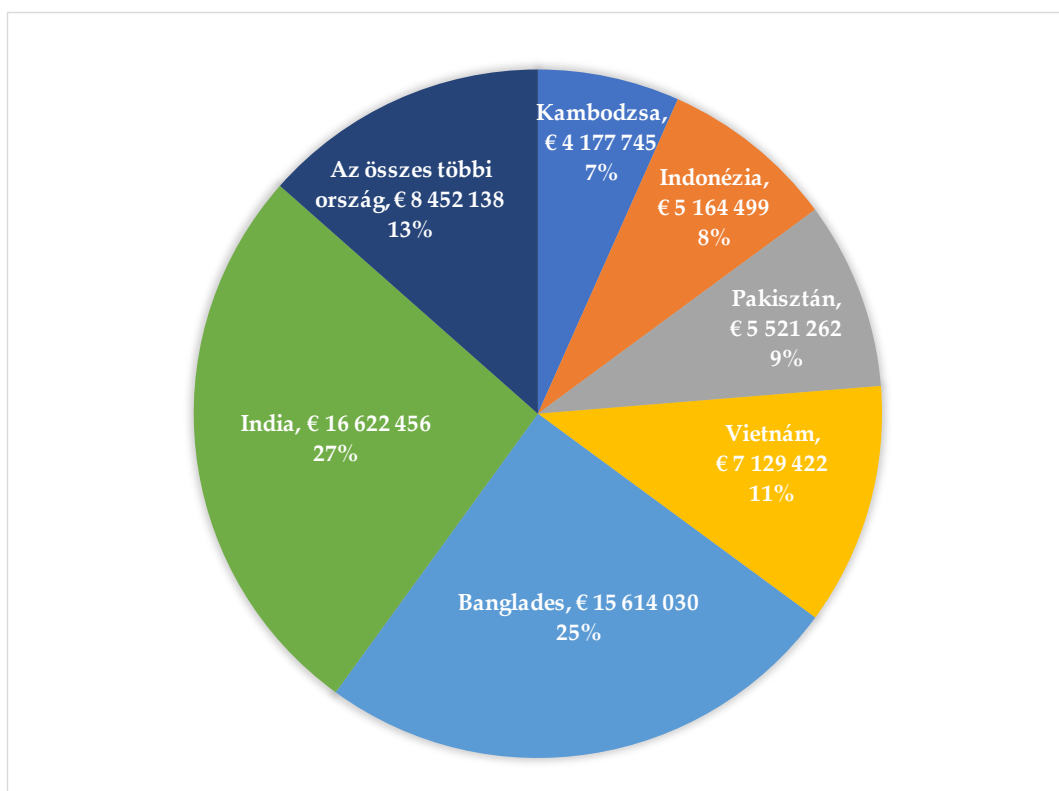
A GSP országok

Az egyes országok programban való részvételét meghatározza a társadalmi-gazdasági helyzet, illetve az ország egyéb EU-val kötött kereskedelmi megállapodásai. 2016–2017-ben a GSP program 23 standard GSP országnak, 10 GSP+ országnak és 49 EBA országnak biztosított kedvezményeket.

A GSP+ kedvezményezett országai a 2016–2017-es időszakban Bolívia, a Fülöp-szigetek,

Grúzia, Kirgizisztán, Mongólia, Örményország, Pakisztán, Paraguay, Sri Lanka, és a Zöld-foki Köztársaság voltak. 2017. január 1-jével Grúzia elveszítette GSP haszonélvezői státuszát, ekkor ugyanis átkerült az EU átfogó szabadkereskedelmi megállapodásának (DCFTA) hatálya alá. Sri Lanka 2017 májusában kapott újra GSP+ besorolást, miután 2010-ben kikerült a kedvezményezett sorából.

2. ábra A GSP összes haszonélvező országából származó EU-import (2016, ezer euró)

Forrás: Európai bizottsági jelentés az Általános Vámkedvezmény Rendszerről, 2016–17

A GSP keretein belül az EU importjának zöme Indiából és Bangladesből származik. E két ország az EU GSP program keretében bonyolított importjának nagyjából 52 százalékát adta 2016-ban, mely 32 milliárd

eurót tett ki. A kedvezményezett országok közül emellett Vietnám, Pakisztán, Indonézia és Kambodzsa bonyolított számottevő kereskedelmet az EU-val.

A GSP tartalma

A kedvezményezett országoktól – pontosabban a GSP+ konstrukciójának hasznélvezőitől – az EU a következő 27 nemzetközi konvenció törvénybe iktatását várja.

- Hét emberi jogokkal kapcsolatos konvenció: a népirtás és a kínzás tiltása, a gyermekek védelme, a nők és a kisebbségek hátrányos megkülönböztetésének megszüntetése, a véleménynyilvánítás szabadságának és az egyesülési jognak a védelme, a tisztességes eljáráshoz való jog, a bírói függetlenség, és a gazdasági, szociális, kulturális jogok biztosítása;
- A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) nyolc alapvető konvenciója: a kényszermunka és a gyermekmunka

tiltása, a dolgozók szabad egyesülési jogának, szakmai alapú szerveződésének és a béralku jogának biztosítása, a munkavállalók munkahelyi diszkriminációtól való védelme, a férfiaknak és nőknek azonos munka elvégzéséért járó azonos bér biztosítása;

- Nyolc környezetvédelemre és klímaváltozásra vonatkozó konvenció: a veszélyes hulladék- és a károsanyag-kibocsátás csökkentése, a biodiverzitás és a veszélyeztetett fajok megóvása, valamint az ENSZ klímaváltozás elleni vállalásainak megtartása;
- A jó kormányzás négy konvenciója: az ENSZ korrupcióellenes konvenciója, valamint az illegális kábítószeres törvényi korlátozását előíró három konvenció.

A GSP gazdasági hatása

2012 és 2016 között az EU importja a GSP keretében 23 százalékkal, 63 milliárd euróra bővült. A program legnagyobb kedvezményezettjei a legkevésbé fejlett országok voltak a vizsgált időszakban. Ezekből az országokból az EU importja 38 százalékkal, 23,5 milliárd euróra növekedett.

- A standard GSP besorolású kedvezményezett országok közül India EU-ba irányuló exportja a legnagyobb (53%, 16,6 milliárd euró), Vietnám a második (23%, 7,1 milliárd euró), Indonézia pedig a harmadik (16%, 5,2 milliárd euró).

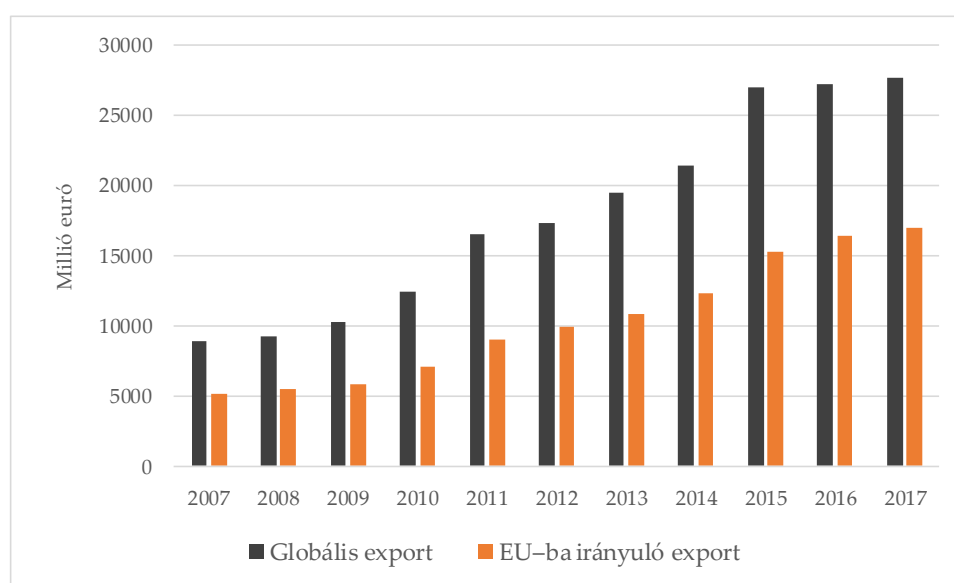
- A GSP+ keretében az összes EU-ba áramló import 74 százaléka Pakisztánból (5,5 milliárd euró), 22 százaléka a Fülöp-szigetektől (1,7 milliárd euró), 1 százaléka pedig Örményországból (107,7 millió euró) származott. A GSP+ programból legkevésbé profitáló ország Kirgizisztán volt, ahonnan 2016 folyamán az EU mindössze 3,2 millió euró értékben importált árut.
- Az EU teljes EBA-áruimportjának 66 százaléka érkezett Bangladesből (15,6 milliárd euró értékben), 18 százaléka Kambodzsából (4,2 milliárd euró) és 4

százaléka Mozambikból (965 millió euró).

Banglades mint a legfejletlenebb országok egyike, az EBA konstrukció hasznélvezője, mely a GSP program legtöbb kedvezményt nyújtó altípusa: ez esetben a fegyverek és a lőszer kivételével az áruexport teljesen vámmentes és kvótamentes. Banglades legnagyobb kereskedelmi partnere az Európai

Unió. 2017-ben Banglades 27,7 milliárd euró összértékben exportált árukat és szolgáltatásokat az egész világon. Ebből 16,9 milliárd eurót tett ki az EU részesedése, mely 61 százalékos arányt jelent. Ez az arány 2007-ben még csak 57,6 százalékos volt. Bangladesnek az EU-ba irányuló exportja az elmúlt évtizedben megtriplázódott: míg 2007-ben még csak 5,14 milliárd euró értékű volt, 2017-ben már 17 milliárd euróra rúgott.

3. ábra Banglades globális és EU-ba irányuló exportja, 2007–2017

Forrás: Európai Bizottság Kereskedelmi Főigazgatósága, Európai Unió, árukereskedelem Bangladdal, 2018

Banglades gyors gazdasági növekedésének egyetlen húzóágazata a textil- és ruházati ipar. A külkereskedelemből befolyó jövedelmet főként az exportált textil- és ruhanemű ellenértéke teszi ki. A Bangladesből EU-ba importált cikkek döntő részben, több mint 90 százalékos arányban ruházati termékek. 2002-ig Banglades teljes árukivitelének 77 százalékát a textil, ruhanemű és készruha adta. 1972-ben a Világbank Banglades bruttó hazai össztermékét (GDP) 5,24 milliárd euróra becsülte. Ez az érték 2014-ig 147,14 milliárd

euróra növekedett, melyből az exportbevétel 26,4 milliárd eurót tett ki. Ennek 82 százaléka szintén készruha-eladásból folyt be. 2016-ban Banglades Kína mögött a második legnagyobb ruházati exportőr, egyben a nyugati fast fashion márkák második legnagyobb beszállítója. A nyugati cégekkel kötött exportszerződések hatvan százaléka mögött európai megrendelő áll, negyven százaléka mögött pedig amerikai. E tekintetben tehát különösen meghatározó az EBA szerepe, hiszen ez a konstrukció versenyképesebbé teszi a bangladesi exportot az európai piacon.

GHT 2018. május

Források:

<http://www.arcolab.org/en/legame-la-politica-commerciale-dellue-lo-sviluppo-sostenibile/>

http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/january/tradoc_156536.pdf

http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2012/october/tradoc_150025.pdf

http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/september/tradoc_113349.pdf

https://en.wikipedia.org/wiki/Textile_industry_in_Bangladesh#Employment

Nemzetközi tendenciák

A termelési, fogyasztási és foglalkoztatási helyzet alakulása egyes, nemzetközileg fontos gazdaságokban, összehasonlítva a szakértői várakozásokkal és a megelőző időszakokkal

		Vonatkozósi időszak	Tényadat	Várakozások	Előző időszak
Németország	Munkanélküliségi ráta	(Máj)	5,2%	5,3%	5,3%
	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(Máj)	56,8	57,9	58,1
	IFO üzleti bizalmi index ¹	(Máj)	102,2	102,7	102,2
Franciaország	INSEE üzleti bizalmi index ²	(Máj)	106		108
USA	Munkanélküliségi ráta	(Máj)	3,8%	3,9%	3,9%
	CB fogyasztói bizalmi index	(Máj)	128,0	128,2	125,6
	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(Máj)	56,6	56,6	56,5
Kína	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(Máj)	51,9	51,4	51,4

¹ <https://www.cesifo-group.de/ifoHome/facts/Survey-Results/Business-Climate/>

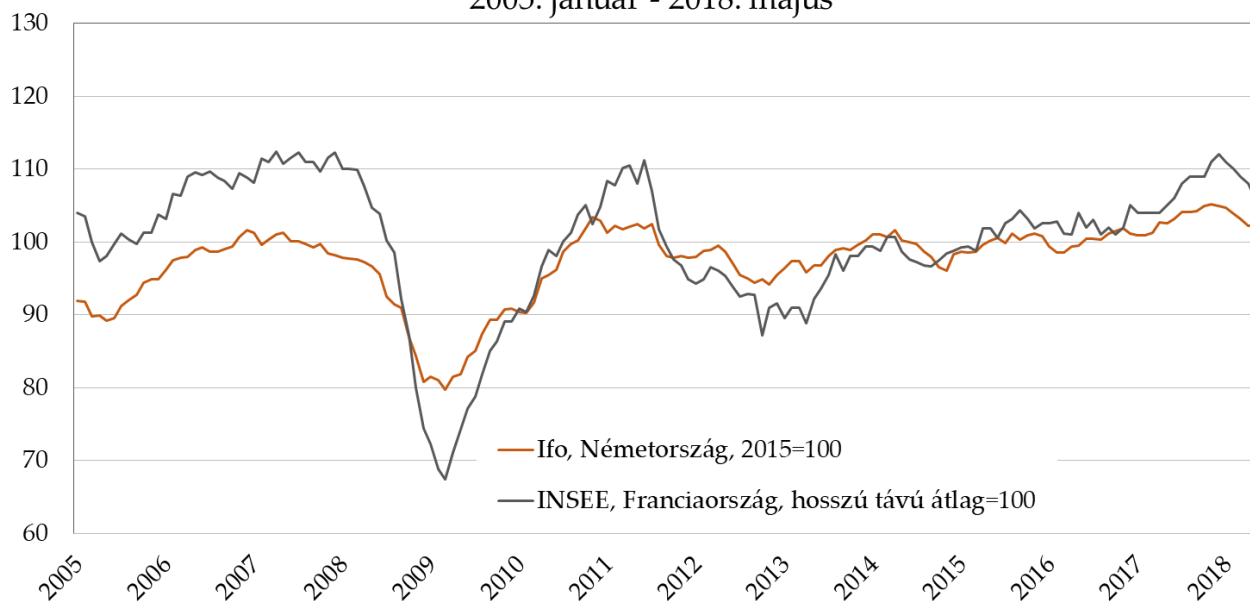
² <http://www.insee.fr/en/themes/indicateur.asp?id=105>

A többi adat forrása: <http://worldeconomiccalendar.com>

A német gazdaság helyzete májusban némileg elmaradt a várakozásoktól. A munkanélküliek aránya kis mértékben tovább csökkent. Ugyanakkor a feldolgozóipari beszerzési menedzserindex (PMI) értéke ebben a hónapban is elmaradt a várakozásoktól és az előző havi értéktől. Az IFO üzleti bizalmi index értékének áprilisban tapasztalt visszaesése májusban megállt, az index az előző havi szinten stagnál, azonban továbbra is alacsonyabb, mint a várakozás. A franciaországi INSEE üzleti bizalmi indexe az előző hónapokban mért sinthez képest tovább csökkent. Az Egyesült Államokban a CB fogyasztói bizalmi index értéke az előző hónapban tapasztalt emelkedés után májusban romlott. A feldolgozóipari beszerzési menedzserindex értéke nem változott az előző hónaphoz képest, a munkanélküliek aránya pedig szintén az előző havihoz hasonlóan alakult. A kínai beszerzési index folytatja a március óta tapasztalható növekedést.

Üzleti bizalmi indexek alakulása hosszú távon

Az üzleti bizalom megítélése Németországban és Franciaországban, az Ifo és az INSEE vállalati konjunktúra-felmérései alapján,
2005. január - 2018. május

Forrás: www.cesifo.de, www.insee.fr

Kapcsolat

Cím: MKIK GVI

1054 Budapest, Szabadság tér 7.

Tel: 235-05-84

e-mail: gvi@gvi.hu

Internet: <http://www.gvi.hu>

Készítette:

Horváth Ágoston, elemző, MKIK GVI
Ashenafi Kitezza Teressa, gyakornok, MKIK GVI
Nábelek Fruzsina, elemző, MKIK GVI
Kompaktor Emília

Kutatásvezető:

Makó Ágnes
ügyvezető, MKIK GVI

Publikáció esetén kérjük, hogy elemzésünkre az alábbiak szerint hivatkozzon:

MKIK GVI: Gazdasági Havi Tájékoztató,

2018. május, Budapest,

2018-06-06